หลักเกณฑ์การแปลบาลี

เพื่อการวิจัยทางพระพุทธศาสนา

เหมาะสำหรับ:

- ผู้ศึกษาภาษาบาลีเพื่อการค้นคว้าพระพุทธศาสนา
- ผู้ต้องการศึกษาภาษาบาลีด้านการแปลด้วยตนเอง
- ครู และอาจารย์ที่สอนแปลภาษาบาลีเป็นไทย ตั้งแต่ประโยค ๑-๒ ถึง ประโยคเปรียญธรรม ๙
- นักเรียน นิสิต หรือนักศึกษา ที่ศึกษาด้านการแปลภาษาบาลี
- ห้องสมุดของสถาบันการศึกษาที่มีการเรียนการสอนภาษาบาลี
- ห้องสมุดของวัดต่าง ๆ โดยเฉพาะวัดที่มีสำนักเรียน และมีการเรียนการสอนภาษาบาลี

สุวิทย์ ภาณุจารี

สาระสำคัญในเล่ม

ในหนังสือเล่มนี้ ผู้เขียนได้นำเสนอเนื้อหาสาระสำคัญเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การแปลบาลีเป็นไทย บอกวิธีการแปลบาลีเป็นไทย และให้ตัวอย่างการแปลบาลีเป็นไทยทั้งการแปลโดยพยัญชนะและการแปลโดยอรรถไว้มาก ซึ่งมีขอบข่ายครอบคลุมตัวเนื้อหาของหลักสูตรชั้นประโยค ๑-๒ ถึง ประโยคเปรียญธรรม ๙ โดยตรง

หลักเกณฑ์การแปลบาลี
เพื่อการวิจัยทางพระพุทธศาสนา

หลักเกณฑ์การแปลบาลี
เพื่อการวิจัยทางพระพุทธศาสนา

ผู้เขียน: รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิทย์ ภาณุจารี

ISBN: ๙๗๘-๖๑๖-๒๐๘-๑๕๐-๗

พิมพ์ครั้งแรก: พ.ศ. ๒๕๖๕
จำนวนหน้า: ๔๘๙ หน้า

สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย

จัดพิมพ์โดย: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ๒๔๘ หมู่ 1 ถนนศาลายา-นครชัยศรี ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ๗๓๑๗๐

พิมพ์ที่: JPRINT ๙๔ ถนนมหาราช เขตพระนคร แขวงพระบรมมหาราชวัง กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐ โทร. ๐-๒๒๒๓-๔๓๖๘

ราคา ๒๕๐ บาท

คำนำ

หนังสือเรื่อง **“หลักเกณฑ์การแปลบาลี เพื่อการวิจัยทางพระพุทธศาสนา”** เล่มนี้ ผู้เขียนได้ปรับปรุงมาจากหนังสืออ่าน-แปลภาษาบาลีของผู้เขียนเอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูอาจารย์ผู้สอนภาษาบาลีและนักศึกษาภาษาบาลีได้ใช้เป็นคู่มือในการสอนและศึกษาด้านการแปลภาษาบาลี ตั้งแต่ระดับประโยค ๑-๒ ถึง ประโยคเปรียญธรรม ๙ หรือตั้งแต่ระดับต้นถึงระดับสูงของการศึกษาภาษาบาลีในฝ่ายของคณะสงฆ์ไทย

ในหนังสือเล่มนี้ ผู้เขียนได้นำเสนอหลักเกณฑ์การแปลบาลี บอกวิธีการแปลบาลี และให้ตัวอย่างการแปลบาลีเป็นไทยไว้มาก ซึ่งมีขอบข่ายครอบคลุมตัวเนื้อหาของหลักสูตรชั้นประโยค ๑-๒ ถึง ประโยคเปรียญธรรม ๙ โดยตรง ตัวอย่างการแปลบาลีเป็นไทยที่ให้ไว้ในหนังสือเล่มนี้ ส่วนใหญ่เป็นการแปลโดยพยัญชนะ (Literal Translation) หรือการแปลแบบคำต่อคำ ซึ่งได้คำนึงถึงลักษณะของคำ (Words) วลี (Phrases) อนุประโยค (Clauses) ประโยค (Sentences) และหลักเกณฑ์ทางไวยากรณ์บาลีเป็นสำคัญ เพราะภาษาบาลีเป็นภาษาที่ใช้จารึกพระพุทธวจนะ มีกฎเกณฑ์คงที่แน่นอน การแปลจึงเน้นการถ่ายทอดตามต้นฉบับ เน้นความเข้าใจรากศัพท์ และความหมายที่ถูกต้องตรงกับต้นฉบับมากที่สุด อย่างไรก็ตาม ตัวอย่างใดที่แปลโดยพยัญชนะแล้วเห็นว่ายากที่จะเข้าใจความหมาย ก็ได้แปลตัวอย่างนั้นซ้ำอีกโดยอรรถ (Meaning-based Translation) โดยคำนึงถึงความหมาย ความเข้าใจ และความถูกต้องเป็นหลัก ฉะนั้น บางตัวอย่างอาจจะมีเฉพาะการแปลโดยพยัญชนะหรือบางตัวอย่างอาจจะมีทั้งการแปลโดยพยัญชนะและการแปลโดยอรรถ

นอกจากนี้ ผู้เขียนยังได้จัดทำแบบฝึกหัดไว้สำหรับนักเรียนหรือนักศึกษาด้านการแปลภาษาบาลีเพื่อฝึกฝนการแปลในแต่ละบทแต่ละตอนพร้อมทั้งจัดทำเฉลยแบบฝึกหัดไว้เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักเรียนหรือนักศึกษาผู้ประสงค์จะศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองอีกด้วย

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้จะสามารถใช้เป็นคู่มือประกอบการเรียนการสอนตามหลักสูตร และอำนวยประโยชน์ให้แก่ครู นักเรียน หรือนักศึกษาด้านการแปลภาษาบาลีได้เป็นอย่างดี

สุวิทย์ ภาณุจารี
อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ข้อควรทราบ

๑. หนังสือเรื่อง **“หลักเกณฑ์การแปลบาลีเพื่อการวิจัยทางพระพุทธศาสนา”** เล่มนี้ ผู้เขียนได้อาศัยประสบการณ์ที่ได้สอนนักเรียนนักศึกษามาเป็นเวลานาน และศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่อให้ได้หลักเกณฑ์ในการแปลที่ถูกต้องชัดเจน แล้วเรียงเนื้อหาตามหลักเกณฑ์การแปลบาลีเป็นไทย ซึ่งถือว่าได้จัดไว้อย่างครบถ้วนและเป็นระบบ จึงเหมาะสำหรับนักเรียนนักศึกษาที่ต้องใช้ประกอบการศึกษาในรายวิชาแปลบาลีเป็นไทย หรือนักเรียนนักศึกษาที่ต้องการศึกษาวิชาการแปลบาลีเป็นไทย ส่วนผู้สนใจวิชาการแปลบาลีเป็นไทยทั่วไปก็สามารถใช้หนังสือเล่มนี้ให้เป็นประโยชน์ได้ โดยอาจเลือกศึกษาบทใดบทหนึ่งที่น่าสนใจหรือที่เห็นว่าเข้าใจง่ายก่อน เช่น ถ้ายังเป็นผู้ใหม่ในการศึกษาเรื่องการแปลบาลีเป็นไทย ก็อาจเริ่มที่บทที่ ๒ (การแปลวิภัตติอาขยาต) เป็นต้น ทั้งนี้ก็สุดแล้วแต่ผู้สนใจจะพิจารณา

๒. การเขียนพยัญชนะบาลีในหนังสือเล่มนี้ ใช้หลักทั่วไป ซึ่งอาจสรุปได้ ๒ วิธี ดังนี้

๒.๑ ถ้าเป็นพยัญชนะที่อาศัยสระหรือมีสระอยู่ด้วย จะไม่มี . (พินทุ) ปรากฏอยู่ด้านล่างของพยัญชนะ เช่น ก, กา, กิ, กี (ก = กฺ+อ, กา = กฺ+อา, กิ = กฺ+อิ, กี = กฺ+อี) ฯลฯ

๒.๒ แต่ถ้าเป็นพยัญชนะที่ไม่อาศัยสระหรือไม่มีสระอยู่ด้วย จะมี . (พินทุ) ปรากฏอยู่ด้านล่างของพยัญชนะ เช่น กฺ, ขฺ, คฺ ฯลฯ และ กรณีที่ ๒ นี้ มักนิยมใช้กับพยัญชนะที่สุดธาตุด้วย เช่น **จุรฺ** ธาตุ **คมฺ** ธาตุ ฯลฯ ซึ่งตัว **รฺ** และ **มฺ** ไม่มีสระ **อ** เป็นตัวธาตุล้วน ๆ พร้อมที่จะนำไปประกอบด้วยปัจจัยและวิภัตติได้ต่อไป

๓. ในหนังสือเล่มนี้ ใช้คำว่า **“กริยา”** แทนคำว่า **“กิริยา”** ทุกแห่ง เช่น คำว่า **“กิริยาอาขยาต”** ใช้คำว่า **“กริยาอาขยาต”** คำว่า **“กิริยากิตก์”** ใช้คำว่า **“กริยากิตก์”** เป็นต้น ซึ่งเป็นการใช้ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ (๒๕๕๖: ๖๘, ๑๓๑) ที่ได้ให้ความหมายไว้ว่า คำว่า **“กริยา”** หมายถึง คำที่แสดงอาการของนามหรือสรรพนาม ส่วนคำว่า **“กิริยา”** หมายถึง อาการที่แสดงออกมาทางกาย หรือมารยาท เช่น กิริยานอบน้อม กิริยาทราม ฯลฯ ดังนั้น เมื่อพิจารณาดูความหมายแล้ว เห็นว่าถ้าจะใช้คำให้สื่อความหมายว่าเป็นการกระทำของบทประธานหรือตัวกัตตาในประโยคทางภาษา ก็ควรใช้คำว่า **“กริยา”** ซึ่งน่าจะสื่อความหมายได้ถูกต้องมากกว่าการใช้คำว่า **“กิริยา”** อย่างไรก็ตาม ในวงการศึกษาภาษาบาลีแห่งคณะสงฆ์ไทย ยังนิยมใช้คำว่า **“กิริยา”** ในความหมายที่เป็นการกระทำของบทประธานหรือตัวกัตตาในประโยคจนถือเป็นแบบอย่างที่ถูกต้องตามปกติ เช่น กิริยาอาขยาต กิริยากิตก์ ปุพพกาลกิริยา ฯลฯ ฉะนั้น พึงทราบว่าใช้ได้ทั้งสองแบบ

๔. ตัวเลขที่แสดงถึงการอ้างอิงในหนังสือเล่มนี้ เป็นการสื่อถึง **ชื่อคัมภีร์ เล่ม/ภาค** และ**หน้า** ซึ่งส่วนใหญ่จะใส่ไว้ในวงเล็บหลังประโยคหรือข้อความภาษาบาลีที่ยกมาเพื่อเป็นตัวอย่างการแปล เช่น ตมหำ พฺรูมิ พฺราหฺมณำ. (๘/๑๘๙) ตัวเลข ๘/๑๘๙ ในวงเล็บ หมายถึง คัมภีร์ธัมมปทัฏฐกถา ภาค ๘ หน้า ๑๘๙ แต่ถ้าเป็นคัมภีร์อื่น ๆ จะมีอักษรย่อชื่อคัมภีร์อยู่ด้วย เช่น เต หิ ยทิ อปาเยเสฺวว สำสีทาเปยฺย. (มงฺคลตฺถ. ๑/๑๗๕) อักษรย่อในวงเล็บว่า **“มงฺคลตฺถ”** หมายถึง คัมภีร์มังคลัตถทีปนี เล่ม ๑ หน้า ๑๗๕

๕. คำศัพท์ภาษาอังกฤษบางคำทั้งที่อยู่ในวงเล็บและนอกวงเล็บรวมทั้งตัวอย่างการแปลประโยคภาษาอังกฤษบางประโยค ได้นำมาแสดงไว้ในหนังสือเล่มนี้ด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อมุ่งหวังจะให้นักเรียน

นักศึกษาหรือผู้ที่มีความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษอยู่แล้ว สามารถเข้าใจกฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์หรือคำศัพท์เฉพาะทางภาษาบาลีได้ดียิ่งขึ้น และเข้าใจการแปลประโยคภาษาบาลีบางประโยคได้ดีขึ้นด้วย ดังนั้น โดยวิธีนี้ จึงเป็นการช่วยอธิบายประกอบความเข้าใจ และขยายความรู้ของนักเรียนนักศึกษาหรือผู้สนใจให้กว้างขึ้น ส่วนผู้ที่ไม่มีพื้นความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษ ก็สามารถข้ามไปได้โดยจะไม่มีผลกระทบต่อการศึกษาเรื่องการแปลบาลีเป็นไทยแต่อย่างใด

อักษรย่อที่ใช้

อ.	=	อันว่า	ป.	=	ปฐมาภัตติ
ท.	=	ทั้งหลาย	ทุ.	=	ทุติยาวิภัตติ
ป.	=	ปฐมบุรุษ	ต.	=	ตติยาวิภัตติ
ม.	=	มัธยมบุรุษ	จ.	=	จตุตถีวิภัตติ
อุ.	=	อุตตมบุรุษ	ปญ.	=	ปัญจมีวิภัตติ
เอก.	=	เอกวจนะ	ฉ.	=	ฉัฏฐีวิภัตติ
พหุ.	=	พหุวจนะ	ส.	=	สัตตมีวิภัตติ
ปุ.	=	ปุงลิงค์	อา.	=	อาลปนวิภัตติ
อิต.	=	อิตถีลิงค์	มงฺคลตฺถ.	=	มังคลัตถทีปนี
นปุ.	=	นปุงสกลิงค์	สมนฺต.	=	สมันตปาสาทิกา

สารบัญ

หน้า

คำนำ ค
ข้อควรทราบ ง
อักษรย่อที่ใช้ ฉ
สารบัญ ช
สารบัญตาราง ท
สารบัญแผนภาพ น

บทที่ ๑ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการแปลบาลีเป็นไทย ๑

๑.๑ ความนำ ๑
๑.๒ ความสำคัญของภาษาบาลี ๑
๑.๓ โครงสร้างคำพูดในภาษาบาลี ๓
๑.๔ สิ่งที่ควรทราบในการแปลภาษาบาลี ๓
๑.๔.๑ ศัพท์ ๓
๑.๔.๒ บท ๓
๑.๔.๓ พากยางค์ ๔
๑.๔.๔ พากย์ หรือ ประโยค ๔
๑.๔.๕ การก ๔
๑.๕ คำแปลของการกต่าง ๆ ๔
๑.๖ หลักการแปลบาลีเป็นไทย ๗
๑.๗ วิธีแปลภาษาบาลี ๙
๑.๗.๑ วิธีแปลโดยพยัญชนะ ๙
๑.๗.๒ วิธีแปลโดยอรรถ ๙
๑.๗.๓ วิธีแปลโดยยกศัพท์ ๑๐
๑.๘ ขั้นตอนในการแปลบาลีเป็นไทย ๑๐
ขั้นตอนที่ ๑: วิเคราะห์ ๑๐
ขั้นตอนที่ ๒: ถ่ายทอด ๑๐
ขั้นตอนที่ ๓: ปรับบท ๑๐
๑.๙ สรุปท้ายบท ๑๓

บทที่ ๒ วิภัตติอาขยาต ๑๔

๒.๑ ความนำ ๑๔
๒.๒ ความหมายของวิภัตติอาขยาต ๑๔
๒.๓ การแปลวัตตมานาวิภัตติ ๑๕
๒.๔ การแปลปัญจมีวิภัตติ ๑๘
๒.๕ การแปลสัตตมีวิภัตติ ๒๑
๒.๖ การแปลปโรกขาวิภัตติ ๒๔
๒.๗ การแปลหิยัตตนีวิภัตติ ๒๗
๒.๘ การแปลอัชชัตตนีวิภัตติ ๓๐
๒.๙ การแปลภวิสสันติวิภัตติ ๓๔
๒.๑๐ การแปลกาลาติปัตติวิภัตติ ๓๖
๒.๑๑ สรุปท้ายบท ๓๙

บทที่ ๓ ประโยคและวาจก ๔๑

๓.๑ ความนำ ๔๑
๓.๒ ความหมายของประโยค ๔๑
๓.๓ หลักการแปลประโยค ๔๒
๓.๔ ความหมายของวาจก ๔๗
๓.๕ หลักการแปลประโยคตามวาจก ๔๗
๓.๕.๑ ประโยคกัตตุวาจก (Active voice) ๔๗
๓.๕.๒ ประโยคกัมมวาจก (Passive voice) ๕๓
๓.๕.๓ ประโยคภาววาจก (Impersonal voice) ๖๐
๓.๕.๔ ประโยคเหตุกัตตุวาจก (Causative voice) ๖๕
๓.๕.๕ ประโยคเหตุกัมมวาจก (Causal passive voice) ๖๙
๓.๖ สรุปท้ายบท ๗๓

บทที่ ๔ อาลปนะ นิบาตต้นข้อความ และกาลสัตตมี ๗๔

๔.๑ ความนำ ๗๔
๔.๒ ความหมายของอาลปนะ ๗๕
๔.๒.๑ อาลปนนาม ๗๕
๔.๒.๒ อาลปนนิบาต ๗๕
๔.๓ หลักการแปลอาลปนะ ๗๖
๔.๔ นามที่เป็นการกอื่น ๆ นอกจากอาลปนการก ๗๘
๔.๕ การกในรูปประโยค “ลิงคัตถะ” ๘๐

๔.๖ นิบาตต้นข้อความ ๘๔
๔.๗ หลักการแปลนิบาตต้นข้อความ ๘๔
๔.๗.๑ นิบาตบอกการได้ยิน ๘๔
๔.๗.๒ นิบาตบอกปริกัป ๘๔
๔.๗.๓ นิบาตบอกการยอมรับ ๘๔
๔.๗.๔ นิบาตบอกการเตือน ๘๕
๔.๗.๕ นิบาตสำหรับผูกข้อความหรือเชื่อมประโยค ๘๕
๔.๗.๖ นิบาตบอกเนื้อความต่าง ๆ ๘๕
๔.๘ กาลสัตตมี ๙๑
๔.๘.๑ นามศัพท์ที่เกี่ยวกับกาล เวลา และสมัย ๙๑
๔.๘.๒ ศัพท์ที่ลงปัจจัย คือ ทา ทานิ รหิ ธุนา ทาจนฺ ชฺช ชฺชุ ๙๑
๔.๘.๓ นิบาตบอกกาลเวลา ๙๒
๔.๙ หลักการแปลกาลสัตตมี ๙๒
๔.๑๐ สรุปท้ายบท ๙๖

บทที่ ๕ บทประธานและบทที่เนื่องด้วยบทประธาน ๙๘

๕.๑ ความนำ ๙๘
๕.๒ ความหมายของบทประธาน ๙๙
๕.๓ ลักษณะของบทประธาน ๑๐๐
๕.๓.๑ บทนามนาม ๑๐๐
๕.๓.๒ บทปุริสสัพพนาม ๑๐๐
๕.๓.๓ บทนามกิตก์ ๑๐๐
๕.๓.๔ บทกริยากิตก์ ๑๐๐
๕.๓.๕ บทสมาส ๑๐๐
๕.๓.๖ บทตัทธิต ๑๐๑
๕.๓.๗ บทสังขยา ๑๐๑
๕.๓.๘ บทนิบาต ๑๐๑
๕.๓.๙ บทนามศัพท์ ๑๐๑
๕.๔ หลักการตรวจหาบทประธานในประโยค ๑๐๑
๕.๔.๑ ตรวจจากกริยาอาขยาต ๑๐๒
๕.๔.๒ ตรวจจากกริยากิตก์ ๑๐๒
๕.๕ หลักการแปลบทประธาน ๑๐๒
๕.๖ บทที่เนื่องด้วยบทประธาน ๑๐๘
๕.๖.๑ บทวิเสสนะ ๑๐๘
๕.๖.๒ บทนามนาม ๑๐๘
๕.๗ หลักการแปลบทที่เนื่องด้วยบทประธาน ๑๐๙
๕.๘ สรุปท้ายบท ๑๑๕

บทที่ ๖ กริยาในระหว่างและบทที่เนื่องด้วยกริยาในระหว่าง ๑๑๖

๖.๑ ความนำ ๑๑๗
๖.๒ ความหมายของกริยาในระหว่าง ๑๑๗
๖.๓ กริยากิตก์ที่ลง **อนฺต** และ **มาน** ปัจจัย (Present participle) ๑๒๒
๖.๔ หลักการแปลกริยากิตก์ที่ลง **อนฺต** และ **มาน** ปัจจัย ๑๒๓
๖.๔.๑ อัพภันตรกริยา (Auxiliary verb) วางอยู่หลังบทประธาน ๑๒๓
๖.๔.๒ วิเสสนะ (Adjective) วางอยู่หน้าหรือหลังบทประธาน ๑๒๔
๖.๔.๓ สมานกาลกริยา (Simultaneity) วางอยู่หน้ากริยาคุมพากย์ ๑๒๖
๖.๔.๔ กริยาวิเสสนะ (Adverb) วางอยู่หน้าบทประธาน ๑๒๖
๖.๔.๕ วิกติกัตตา (Complement) ที่เข้ากับกริยาว่ามีว่าเป็น ๑๒๗
๖.๔.๖ อุปมาวิกติกัตตา (Analogy complement) มี **วิย** ศัพท์ ๑๒๗
๖.๔.๗ วิกติกัมมะ (Complement) ที่เข้ากับกริยาว่าทำ ๑๒๗
๖.๕ กริยากิตก์ที่ลง **ต** ปัจจัย (Past participle) ๑๓๓
๖.๖ หลักการแปลกริยากิตก์ที่ลง **ต** ปัจจัย ๑๓๓
๖.๖.๑ คุมพากย์ (Finite verb) ที่ใช้เป็นกริยาคุมพากย์ ๑๓๓
๖.๖.๒ วิเสสนะ (Adjective) วางอยู่หน้าหรือหลังบทประธาน ๑๓๔
๖.๖.๓ อุปมาวิเสสนะ (Analogy adjective) มี **วิย** หรือ **อิว** ศัพท์ ๑๓๔
๖.๖.๔ วิกติกัตตา (Complement) วางอยู่ใกล้กริยาว่ามีว่าเป็น ๑๓๕
๖.๖.๕ อุปมาวิกติกัตตา (Analogy complement) มี **วิย** หรือ **อิว** ศัพท์ ๑๓๕
๖.๖.๖ วิกติกัมมะ (Complement) ที่เข้ากับกริยาว่าทำ ๑๓๖
๖.๖.๗ อุปมาวิกติกัมมะ (Analogy complement) มี **วิย** หรือ **อิว** ศัพท์ ๑๓๖
๖.๗ กริยากิตก์ที่ลง **ตูนาทิ** ปัจจัย ๑๔๑
๖.๗.๑ กรณีที่เป็นกัตตุวาจก ๑๔๑
๖.๗.๒ กรณีที่เป็นเหตุกัตตุวาจก ๑๔๑
๖.๗.๓ กรณีที่เป็นกัมมวาจก ภาววาจก และเหตุกัมมวาจก ๑๔๒
๖.๘ หลักการแปลกริยากิตก์ที่ลง **ตูนาทิ** ปัจจัย ๑๔๒
๖.๘.๑ บุพพกาลกริยา (Precedence) กริยาที่ทำก่อนกริยาอื่น ๑๔๒
๖.๘.๒ สมานกาลกริยา (Simultaneity) กริยาที่ทำพร้อมกริยาอื่น ๑๔๒
๖.๘.๓ อปรกาลกริยา (Successtion) กริยาที่ทำหลังกริยาอื่นทั้งหมด ๑๔๓
๖.๘.๔ เหตุกาลกริยา (Causation) กริยาที่เป็นเหตุ ๑๔๔
๖.๘.๕ ปริโยสานกาลกริยา (Repetition) กริยาที่กล่าวซ้ำกับกริยาข้างต้น ๑๔๕
๖.๘.๖ วิเสสนะ (Adjective) กริยาที่ทำหน้าที่ขยายบทนาม ๑๔๕
๖.๘.๗ กริยาวิเสสนะ (Adverb) กริยาที่ทำหน้าที่ขยายบทกริยา ๑๔๖
๖.๙ บทที่เนื่องด้วยกริยาในระหว่าง ๑๕๒
๖.๑๐ หลักการแปลบทที่เนื่องด้วยกริยาในระหว่าง ๑๕๒
๖.๑๑ สรุปท้ายบท ๑๕๔

บทที่ ๗ ประโยคแทรก กริยาคุมพากย์ และบทที่เนื่องด้วยกริยาคุมพากย์ ๑๕๖

๗.๑ ความนำ ๑๕๖
๗.๒ ความหมายของประโยคแทรก ๑๕๗
๗.๓ ประเภทของประโยคแทรก ๑๕๗
๗.๓.๑ ประโยคอนาทร ๑๕๗
๗.๓.๒ ประโยคลักขณะ ๑๕๘
๗.๔ หลักการแปลประโยคแทรก ๑๕๙
๗.๔.๑ ประโยคอนาทร ๑๕๙
๗.๔.๒ ประโยคลักขณะ ๑๖๐
๗.๕ กริยาคุมพากย์ (Finite verb) ๑๖๔
๗.๕.๑ กริยาอาขยาต ๑๖๔
๗.๕.๒ กริยากิตก์ ๑๖๔
๗.๕.๓ นามกิตก์ ๑๖๕
๗.๕.๔ กริยาลง ตฺวา ปัจจัย ๑๖๕
๗.๕.๕ กริยาลง อนฺต มาน และ ต ปัจจัย ๑๖๕
๗.๕.๖ บทนิบาตบางตัว ๑๖๖
๗.๕.๗ บทกริยาพิเศษ ๑๖๖
๗.๖ หลักการแปลกริยาคุมพากย์ ๑๖๖
๗.๖.๑ กริยาอาขยาต ๑๖๗
๗.๖.๒ กริยากิตก์ ๑๗๐
๗.๖.๓ นามกิตก์ ๑๗๓
๗.๖.๔ กริยาลง ตฺวา ปัจจัย ๑๗๓
๗.๖.๕ กริยาลง อนฺต มาน และ ต ปัจจัย ๑๗๔
๗.๖.๖ บทนิบาตบางตัว ๑๗๔
๗.๖.๗ บทกริยาพิเศษ ๑๗๖
๗.๗ บทที่เนื่องด้วยกริยาคุมพากย์ ๑๗๙
๗.๘ หลักการแปลบทที่เนื่องด้วยกริยาคุมพากย์ ๑๘๐
๗.๙ สรุปท้ายบท ๑๘๔

บทที่ ๘ อิติ ศัพท์ ๑๘๖

๘.๑ ความนำ ๑๘๖
๘.๒ ความหมายของ **อิติ** ศัพท์ ๑๘๖
๘.๓ หลักเกณฑ์การสนธิ **อิติ** ศัพท์ กับบทนามหรือบทกริยา ๑๘๗
๘.๓.๑ **อิติ** ศัพท์ อยู่หลังบทนามหรือกริยาที่ลงท้ายด้วยสระเสียงสั้น ๑๘๗
๘.๓.๒ **อิติ** ศัพท์ อยู่หลังบทนามหรือกริยาที่ลงท้ายด้วยสระเสียงยาว ๑๘๗

๘.๓.๓ **อิติ** ศัพท์ อยู่หลังบทนามหรือกริยาที่ลงท้ายด้วยเครื่องหมายนิคคหิต ๑๘๗
๘.๔ หลักการแปล **อิติ** ศัพท์ ๑๘๘
๘.๔.๑ **อิติ** ศัพท์ แปลว่า “ว่า... ดังนี้เป็นต้น” ๑๘๙
๘.๔.๒ **อิติ** ศัพท์ แปลว่า “ว่า... ดังนี้” ๑๙๐
๘.๔.๓ **อิติ** ศัพท์ แปลว่า “ว่า... ดังนี้” ๑๙๐
๘.๔.๔ **อิติ** ศัพท์ แปลว่า “... ชื่อว่า” ๑๙๑
๘.๔.๕ **อิติ** ศัพท์ แปลว่า “... เพราะเหตุนี้” ๑๙๒
๘.๔.๖ **อิติ** ศัพท์ แปลว่า “... เพราะเหตุนั้น” ๑๙๒
๘.๔.๗ **อิติ** ศัพท์ แปลว่า “... ด้วยประการฉะนี้” ๑๙๓
๘.๔.๘ **อิติ** ศัพท์ แปลว่า “... ดังนี้เป็นเหตุ” ๑๙๓
๘.๔.๙ **อิติ** ศัพท์ แปลว่า “... แล, ดังนี้แล” ๑๙๓
๘.๔.๑๐ **อิติ** ศัพท์ แปลว่า “...คือ” ๑๙๔
๘.๕ สรุปท้ายบท ๑๙๗

บทที่ ๙ ประโยค ย-ต ๑๙๙

๙.๑ ความนำ ๑๙๙
๙.๒ ความหมายของประโยค **ย-ต** ๑๙๙
๙.๓ ประเภทของประโยค **ย-ต** ๒๐๑
๙.๓.๑ ประโยค **ย-ต** สัพพนาม ๒๐๑
๙.๓.๒ ประโยค **ย-ต** นิบาต ๒๐๑
๙.๔ ประโยค **ย-ต** สามัญ ๒๐๒
๙.๔.๑ แบบของประโยค **ย-ต** สามัญ ๒๐๑
๙.๔.๒ หลักการแปลประโยค **ย-ต** สามัญ ๒๐๓
๙.๕ ประโยค **ย-ต** อุปมาอุปไมย ๒๑๒
๙.๕.๑ แบบของประโยค **ย-ต** อุปมาอุปไมย ๒๑๒
๙.๕.๒ หลักการแปลประโยค **ย-ต** อุปมาอุปไมย ๒๑๓
๙.๖ ประโยค **ย-ต** ปการัตถะ ๒๒๑
๙.๖.๑ แบบของประโยค **ย-ต** ปการัตถะ ๒๒๑
๙.๖.๒ หลักการแปลประโยค **ย-ต** ปการัตถะ ๒๒๒
๙.๗ ประโยค **ย-ต** ปริจเฉทนัตถะ ๒๒๘
๙.๗.๑ แบบของประโยค **ย-ต** ปริจเฉทนัตถะ ๒๒๘
๙.๗.๒ หลักการแปลประโยค **ย-ต** ปริจเฉทนัตถะ ๒๒๙
๙.๘ ประโยค **ย-ต** เหตุ ๒๓๓
๙.๘.๑ แบบของประโยค **ย-ต** เหตุ ๒๓๓
๙.๘.๒ หลักการแปลประโยค **ย-ต** เหตุ ๒๓๔

๙.๙ ประโยค **ยํ** กริยาปรามาส ๒๓๘
๙.๙.๑ แบบของประโยค **ยํ** กริยาปรามาส ๒๓๘
๙.๙.๒ หลักการแปลประโยค **ยํ** กริยาปรามาส ๒๓๙
๙.๑๐ สรุปท้ายบท ๒๔๔

บทที่ ๑๐ ประโยคพิเศษ ๒๔๖

๑๐.๑ ความนำ ๒๔๖
๑๐.๒ ความหมายของประโยคพิเศษ ๒๔๗
๑๐.๓ ประโยค**ตั้งชื่อ** ๒๔๗
๑๐.๔ ประโยคที่ต้องเพิ่ม **ณาปนเหตุกำ** ๒๔๗
๑๐.๔.๑ ประโยคดีดนิ้วมือ ๒๔๗
๑๐.๔.๒ ประโยคสั่นศรีษะ ๒๔๘
๑๐.๔.๓ ประโยคส่งข่าวสาส์น ๒๔๘
๑๐.๔.๔ ประโยคตีกลอง ๒๔๘
๑๐.๔.๕ ประโยคแผ่นดินไหว ๒๔๘
๑๐.๕ ประโยค**ตั้งเอตทัคคะ** ๒๔๙
๑๐.๖ ประโยค **ขมนีย์-ยาปนีย์** ๒๔๙
๑๐.๗ ประโยค **กถ์ สมุฏฺฐาเปสุ์** ๒๕๑
๑๐.๘ ประโยค **วุตฺเต** ๒๕๕
๑๐.๙ ประโยค **อาคเมหิ** ๒๕๖
๑๐.๑๐ ประโยค **ณาเปสิ** ๒๕๖
๑๐.๑๑ ประโยค **ณาปิตา** ๒๕๘
๑๐.๑๒ ประโยค**กริยาปธานนัย** ๒๕๙
๑๐.๑๒.๑ รวม-แยก ๒๕๙
๑๐.๑๒.๒ แยก-รวม ๒๖๐
๑๐.๑๒.๓ รวม-แยก-รวม ๒๖๐
๑๐.๑๓ ประโยค **กิมงฺคำ ปน** ๒๖๑
๑๐.๑๓.๑ ปฏิเสธ-บอกเล่า ๒๖๑
๑๐.๑๓.๒ บอกเล่า-ปฏิเสธ ๒๖๑
๑๐.๑๔ ประโยค **อาณาเปสิ** ๒๖๕
๑๐.๑๕ ประโยค**อุปมา** ๒๖๕
๑๐.๑๕.๑ อุปมาลิงคัตถะ ๒๖๖
๑๐.๑๕.๒ อุปมาวิเสสนะ ๒๖๗
๑๐.๑๕.๓ อุปมาวิกติกัตตา ๒๖๘
๑๐.๑๕.๔ อุปมาวิกติกัมมะ ๒๖๙
๑๐.๑๕.๕ อุปมาอัพภันตรกริยา ๒๗๐
๑๐.๑๖ ประโยค **ยญฺเจ-เสยฺโย** ๒๗๔

๑๐.๑๗ ประโยคที่มี**สัตตมีวิภัตติ**เป็นประธาน ๒๗๔
๑๐.๑๘ ประโยคที่มี **เอวํ** เป็นประธาน ๒๗๕
๑๐.๑๙ ประโยคที่มี **ตถา** เป็นประธาน ๒๗๕
๑๐.๒๐ ประโยคที่มี **ตุ๎** ปัจจัย เป็นประธาน ๒๗๖
๑๐.๒๑ ประโยคที่มี **สกฺกา** ๒๗๗
๑๐.๒๑.๑ แปล **สกฺกา** เป็นประธานในประโยค ๒๗๗
๑๐.๒๑.๒ แปล **สกฺกา** เป็นกริยากัมมวาจก ๒๗๘
๑๐.๒๑.๓ แปล **สกฺกา** เป็นกริยาภาววาจก ๒๗๘
๑๐.๒๑.๔ แปล **สกฺกา** เป็นวิกติกัตตา ๒๗๙
๑๐.๒๒ ประโยคที่มี **อลํ** ๒๘๒
๑๐.๒๒.๑ **อลํ** ทำหน้าที่เป็นประธานในประโยค ๒๘๒
๑๐.๒๒.๒ **อลํ** ทำหน้าที่เป็นกริยากัมมวาจก ๒๘๒
๑๐.๒๒.๓ **อลํ** ทำหน้าที่เป็นกริยาภาววาจก ๒๘๓
๑๐.๒๒.๔ **อลํ** ทำหน้าที่เป็นวิเสสนะ ๒๘๓
๑๐.๒๒.๕ **อลํ** ทำหน้าที่เป็นวิกติกัตตา ๒๘๓
๑๐.๒๓ ประโยคที่มี **ลพฺภา** ๒๘๖
๑๐.๒๓.๑ แปล **ลพฺภา** เป็นกริยากัมมวาจก ๒๘๖
๑๐.๒๓.๒ แปล **ลพฺภา** เป็นกริยาภาววาจก ๒๘๗
๑๐.๒๔ ประโยคที่มี **กึ (ปโยชนํ)** ๒๘๗
๑๐.๒๕ ประโยค **นาคโสณฑิ** ๒๘๘
๑๐.๒๖ ประโยค **กาโกโลกนัย** ๒๘๙
๑๐.๒๗ ประโยค **สากัจฉคติ** ๒๙๐
๑๐.๒๘ ประโยค **อิทำ วุตฺตำ โหติ** ๒๙๐
๑๐.๒๙ ประโยคที่มี **สทฺทนีติยำ** ๒๙๑
๑๐.๓๐ ประโยค **ทฏฺฐพฺพำ** ๒๙๒
๑๐.๓๑ สรุปท้ายบท ๒๙๖

บทที่ ๑๑ เทคนิคการแปลพิเศษ ๓๐๒

๑๑.๑ ความนำ ๓๐๒
๑๑.๒ ความหมายของเทคนิคการแปลพิเศษ ๓๐๓
๑๑.๓ การแปลรวบ ๓๐๓
๑๑.๓.๑ รวบด้วยอำนาจศัพท์นิบาต ๓๐๔
๑๑.๓.๒ รวบด้วยอำนาจนิทธารณะ ๓๑๐
๑๑.๓.๓ รวบด้วยอำนาจ **ยุ** ปัจจัย ในนามกิตก์ ๓๑๑
๑๑.๓.๔ รวบด้วยอำนาจ **ตุ๎** ปัจจัย ในนามกิตก์ ๓๑๒
๑๑.๓.๕ รวบด้วยอำนาจบทวิเสสนะ ๓๑๓

๑๑.๓.๖ รวบด้วยอำนาจบทวิกติกัตตา ๓๑๖
๑๑.๓.๗ รวบด้วยอำนาจ **ภาว** ศัพท์, **ตฺต** หรือ **ตา** ปัจจัยในภาวตัทธิต ๓๑๖
๑๑.๓.๘ รวบด้วยอำนาจสัมพันธ์เข้าครึ่งศัพท์ ๓๑๖
๑๑.๓.๙ รวบด้วยอำนาจสมานกาลกริยา ๓๑๗
๑๑.๓.๑๐ รวบด้วยอำนาจ **วิย** หรือ **อิว** ๓๑๗
๑๑.๓.๑๑ รวบด้วยอำนาจเนื้อความ ๓๑๘
๑๑.๓.๑๒ รวบด้วยอำนาจความนิยม ๓๑๙
๑๑.๔ การแปลทอด **ตฺวา** ปัจจัย ๓๒๒
๑๑.๕ การแปลอาบกาลของกริยาคุมพากย์ ๓๒๒
๑๑.๕.๑ หมวดปญฺจมี ๓๒๒
๑๑.๕.๒ หมวดสตฺตมี ๓๒๒
๑๑.๕.๓ หมวดภวิสฺสนฺติ ๓๒๓
๑๑.๕.๔ หมวดกาลาติปตฺติ ๓๒๓
๑๑.๖ การแปลประโยคเลขนอกและเลขใน ๓๒๓
๑๑.๖.๑ หลักเกณฑ์ทั่วไป ๓๒๔
๑๑.๖.๒ หลักเกณฑ์ในการเปิด **อิติ** ๓๒๔
๑๑.๗ การแปลถอน ๓๓๐
วิธีที่ ๑: แปลแบบรวบถอน ๓๓๐
วิธีที่ ๒: แปลแบบ**ไม่**รวบถอน ๓๓๑
๑๑.๘ การแปล **อถ** ศัพท์ ๓๓๑
๑๑.๘.๑ **อถ** ศัพท์ อยู่ต้นข้อความเลขนอก ๓๓๑
๑๑.๘.๒ **อถ** ศัพท์ อยู่ในข้อความเลขใน ๓๓๒
๑๑.๙ การแปล **สาธุ** ๓๓๒
๑๑.๙.๑ **สาธุ** เป็นประธานในประโยค ๓๓๒
๑๑.๙.๒ **สาธุ** เป็นวิกติกัตตาในประโยค ๓๓๒
๑๑.๙.๓ **สาธุ** เป็นนิบาตในประโยค ๓๓๓
๑๑.๑๐ การแปลหักวิภัตติ ๓๓๓
๑๑.๑๐.๑ แปลหักตติยาเป็นทุติยา ๓๓๓
๑๑.๑๐.๒ แปลหักฉัฏฐีเป็นทุติยา ๓๓๓
๑๑.๑๐.๓ แปลหักฉัฏฐีเป็นตติยา ๓๓๔
๑๑.๑๐.๔ แปลหักสัตตมีเป็นปฐมา ๓๓๕
๑๑.๑๑ สรุปท้ายบท ๓๓๘

บทที่ ๑๒ คาถาและอรรถกถา ๓๔๐

๑๒.๑ ความนำ ๓๔๐
๑๒.๒ ความหมายของคาถาและอรรถกถา ๓๔๑
๑๒.๓ ประเภทของคาถา ๓๔๑

๑๒.๓.๑ คาถาที่พระพุทธเจ้าตรัสเอง ๓๔๑
๑๒.๓.๒ คาถาที่พระสาวก ฤาษี และเทวดา เป็นต้น กล่าว ๓๔๒
๑๒.๔ ลักษณะของถ้อยคำที่เกี่ยวข้องกับคาถา ๓๔๒
๑๒.๔.๑ ศัพท์ ๓๔๒
๑๒.๔.๒ บท ๓๔๒
๑๒.๔.๓ บาท ๓๔๒
๑๒.๕ ลักษณะของคาถาที่เป็นฉันท์ชนิดต่างๆ ๓๔๓
๑๒.๕.๑ ปัฐยาวัตรฉันท์ ๓๔๓
๑๒.๕.๒ อินทรวิเชียรฉันท์ ๓๔๔
๑๒.๕.๓ อุเปนทรวิเชียรฉันท์ ๓๔๔
๑๒.๕.๔ อินทรวงศฉันท์ ๓๔๕
๑๒.๕.๕ วังสัฏฐฉันท์ ๓๔๕
๑๒.๕.๖ วสันตดิลกฉันท์ ๓๔๖
๑๒.๖ หลักการแปลและการเขียนรูปแบบของคาถา ๓๔๖
๑๒.๗ ลักษณะของอรรถกถา ๓๔๘
๑๒.๘ วิธีแปลอรรถกถา ๓๔๙
๑๒.๘.๑ แปลตั้งอรรถ ๓๔๙
๑๒.๘.๒ แปลไม่ตั้งอรรถ ๓๕๓
๑๒.๙ สรุปท้ายบท ๓๗๔

บทที่ ๑๓ การแปลข้อเบ็ดเตล็ด ๓๗๖

๑๓.๑ ความนำ ๓๗๖
๑๓.๒ ความหมายของการแปลข้อเบ็ดเตล็ด ๓๗๗
๑๓.๓ การแปลมโนคณะในรูปประโยค ๓๗๗
๑๓.๔ การแปลรูปวิเคราะห์ ๓๗๘
๑๓.๕ การแปลบทสนธิ ๓๗๘
๑๓.๕.๑ ศัพท์สนธิที่ไม่เนื่องด้วยบทสมาส ๓๗๘
๑๓.๕.๒ ศัพท์สนธิที่เนื่องด้วยบทสมาส ๓๗๙
๑๓.๕.๓ ศัพท์สนธิที่มีอุปสรรคนำหน้า ๓๗๙
๑๓.๖ การแปลศัพท์เสริมบท ๓๗๙
๑๓.๖.๑ ศัพท์เสริมบทที่อยู่ในรูปคาถา ๓๘๐
๑๓.๖.๒ ศัพท์เสริมบทที่ไม่ได้อยู่ในรูปคาถา ๓๘๐
๑๓.๖.๓ ศัพท์เสริมบทที่ใช้เสริมศัพท์นิบาต ๓๘๑
๑๓.๗ การแปลไข (วิวริยะ-วิวรณะ) ๓๘๑
๑๓.๘ การแปลเป็น สญฺญ-สญฺญา ๓๘๕

๑๓.๙ การแปลหนุน ๓๘๖
๑๓.๙.๑ กรณีบทในอรรถกถาเป็นบทที่มาจากคาถาวางอยู่ข้างหลัง ๓๘๗
๑๓.๙.๒ กรณีกริยากิตก์ประกอบด้วย **อนฺต** หรือ **มาน** ปัจจัย วางอยู่ข้างหน้า ๓๘๘
๑๓.๑๐ การแปลแยกศัพท์เพื่อจับคู่ ๓๘๘
๑๓.๑๑ การแปล **อิติ ตโต** และ **อิติ ตสฺมา** ๓๘๙
๑๓.๑๒ การแปลกริยาวิเสสนะ ๓๙๐
๑๓.๑๓ การแปลบททุติยาวิภัตติว่า **“กะ/ซึ่ง”** ๓๙๑
๑๓.๑๔ การแปลบททวิกติกัมมะ ๓๙๒
๑๓.๑๔.๑ บททวิกติกัมมะที่เป็นทุติยาวิภัตติ ๓๙๒
๑๓.๑๔.๒ บททวิกติกัมมะที่เป็นปฐมาวิภัตติ ๓๙๒
๑๓.๑๕ การแปลบทสัมภาวนะ ๓๙๖
๑๓.๑๕.๑ บทสัมภาวนะที่เป็นทุติยาวิภัตติในประโยคกัตตุวาจก ๓๙๖
๑๓.๑๕.๒ บทสัมภาวนะที่เป็นปฐมาวิภัตติในประโยคกัมมวาจก ๓๙๖
๑๓.๑๖ การแปลบทอิตถัมภูต ๓๙๗
๑๓.๑๖.๑ แปลบทอิตถัมภูตต่อจากตัวประธานหรือนาม (ก่อนกริยา) ๓๙๗
๑๓.๑๖.๒ แปลบทอิตถัมภูตหลังกริยา ๓๙๗
๑๓.๑๗ การแปลบทสัญญาวิเสสนะ ๓๙๘
๑๓.๑๘ การแปลบทวิเสสนวิปัลลาส ๓๙๘
๑๓.๑๘.๑ วิเสสน**ลิงค**วิปัลลาส ๓๙๘
๑๓.๑๘.๒ วิเสสน**วจน**วิปัลลาส ๓๙๘
๑๓.๑๘.๓ วิเสสน**ลิงควจน**วิปัลลาส ๓๙๙
๑๓.๑๙ การแปลบททวิเสสลาภี ๓๙๙
๑๓.๒๐ การแปลบทสรูป ๔๐๓
๑๓.๒๑ การแปลบทที่ต้องแปลเป็นวิกติกัตตา ๔๐๔
๑๓.๒๒ การแปล **ภาว** ศัพท์ และปัจจัยในภาวตัทธิต ๔๐๕
๑๓.๒๒.๑ ศัพท์ลง **ยุ** ปัจจัย ต่อกับ **ภาว** ศัพท์ หรือปัจจัยในภาวตัทธิต ๔๐๕
๑๓.๒๒.๒ ศัพท์ลง **ต** ปัจจัย หรือศัพท์คุณนามต่อกับ **ภาว** ศัพท์ หรือปัจจัยในภาวตัทธิต ๔๐๕
๑๓.๒๒.๓ ศัพท์นามนาม ต่อกับ **ภาว** ศัพท์ หรือ ปัจจัยในภาวตัทธิต ๔๐๖
๑๓.๒๒.๔ **อตฺถิ** (หรือ นตฺถิ) ต่อกับ **ภาว** ศัพท์ หรือปัจจัยในภาวตัทธิต ๔๐๖
๑๓.๒๓ สรุปท้ายบท ๔๐๙

บรรณานุกรม **๔๑๒**
ภาคผนวก **๔๑๗**

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๑.๑	ชื่อการกต่าง ๆ ตามวิภัตติ	๔
๑.๒	ชื่อวิภัตติ การก วจนะ และคำแปล	๕
๑.๓	เปรียบเทียบวิธีการแปลบาลีเป็นไทยกับระดับของการแปลทั่ว ๆ ไป	๘
๓.๑	หลักการแปลประโยคภาษาบาลีตามลำดับ ๙ ประการ	๔๓
๓.๒	ประโยคลิงคัตถะและประโยคกัตตุวาจก	๔๓
๓.๓	ลำดับการแปลประโยคกัตตุวาจก แบบที่ ๑	๔๗
๓.๔	ประโยคกัตตุวาจก แบบที่ ๑	๔๘
๓.๕	ลำดับการแปลประโยคกัตตุวาจก แบบที่ ๒	๔๘
๓.๖	ประโยคกัตตุวาจก แบบที่ ๒	๔๙
๓.๗	ลำดับการแปลประโยคกัตตุวาจก แบบที่ ๓	๔๙
๓.๘	ประโยคกัตตุวาจก แบบที่ ๓	๕๐
๓.๙	ตัวอย่างคำกริยาอาขยาตซึ่งมีวิภัตติท้ายคำบ่งชี้ถึงบทประธาน	๕๐
๓.๑๐	ลำดับการแปลประโยคกัมมวาจก แบบที่ ๑	๕๓
๓.๑๑	ประโยคกัมมวาจก แบบที่ ๑	๕๓
๓.๑๒	ประโยคกัมมวาจก แบบที่ ๒	๕๔
๓.๑๓	ประโยคกัมมวาจกที่ไม่วางตัวกรณการกไว้	๕๔
๓.๑๔	ประโยคกัตตุวาจกสลับเป็นกัมมวาจก	๕๕
๓.๑๕	ประโยคกัมมวาจกสลับเป็นกัตตุวาจก	๕๕
๓.๑๖	ลำดับการแปลประโยคกัมมวาจกที่มีบทขยาย	๕๕
๓.๑๗	ประโยคกัมมวาจกที่มีบทขยาย	๕๖
๓.๑๘	ประโยคกัตตุวาจกที่มีบทขยาย	๕๖
๓.๑๙	ลำดับการแปลประโยคภาววาจกที่ไม่มีบทขยาย	๖๐
๓.๒๐	ประโยคภาววาจกที่ไม่มีบทขยาย	๖๐
๓.๒๑	ลำดับการแปลประโยคภาววาจกที่มีบทขยาย	๖๑
๓.๒๒	ประโยคภาววาจกที่	๖๑
๓.๒๓	ประโยคกัตตุวาจกที่สลับมาจากประโยคภาววาจกที่มีบทขยาย	๖๔
๓.๒๔	ลำดับการแปลประโยคเหตุกัตตุวาจก	๖๕
๓.๒๕	ประโยคเหตุกัตตุวาจก	๖๕
๓.๒๖	ประโยคเหตุกัตตุวาจกที่มีองค์ประกอบมากกว่า ๔ องค์ประกอบ	๖๖
๓.๒๗	ลำดับการแปลประโยคเหตุกัมมวาจก	๖๙
๓.๒๘	ประโยคเหตุกัมมวาจก	๖๙
๓.๒๙	ประโยคเหตุกัมมวาจกที่มีองค์ประกอบมากกว่า ๔ องค์ประกอบ	๗๐

๔.๑	การแปล “อาจริย” ที่เปลี่ยนท้ายคำเป็นวจนะในรูปการกต่าง ๆ	๗๘
๔.๒	การกในรูปประโยคลิงคัตถะ	๘๐
๔.๓	การแปลประโยคลิงคัตถะตามคำแปลของการกต่าง ๆ	๘๐
๔.๔	ประโยคลิงคัตถะ	๘๑
๕.๑	ลำดับการแปลบทที่เนื่องด้วยบทประธานในประโยคกัตตุวาจก	๑๐๙
๖.๑	สรุปหลักการแปลกริยากิตก์ที่ลง อนฺต และ มาน ปัจจัย	๑๒๘
๖.๒	สรุปหลักการแปลกริยากิตก์ที่ลง ต ปัจจัย	๑๓๗
๖.๓	สรุปหลักการแปลกริยากิตก์ที่ลง ตูนาทิ ปัจจัย	๑๔๗
๙.๑	คำสัพพนามและนิบาตที่ใช้ในประโยค ย-ต เป็นคู่ ๆ	๒๐๐
๙.๒	การเปลี่ยนกริยาคุมพากย์ของประโยค ยํ เป็น ตฺต ปัจจัย	๒๔๐
๙.๓	การเปลี่ยนกริยาคุมพากย์ของประโยค ยํ ด้วยการลง ยุ ปัจจัย ที่ ธาตุ	๒๔๑
๑๓.๑	มโนคณะศัพท์ ๑๒ ศัพท์	๓๗๗
๑๓.๒	ศัพท์เสริมบท ๙ ศัพท์	๓๗๙
๑๓.๓	หลักในการแปลไข	๓๘๒
๑๓.๔	โครงสร้างบทอรรถกถาที่มีบทข้างหน้าเป็นบทเหตุ	๓๘๗

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
๙.๑	ตัวอย่างประโยค ย-ต	๒๐๐
๙.๒	โครงสร้างประโยค ย-ต สามัญ แบบ A	๒๐๒
๙.๓	คำแปลตามโครงสร้างของประโยค ย-ต สามัญ แบบ A	๒๐๒
๙.๔	โครงสร้างประโยค ย-ต สามัญ แบบ B	๒๐๓
๙.๕	โครงสร้างประโยค ย-ต อุปมาอุปไมย แบบ A	๒๑๒
๙.๖	คำแปลตามโครงสร้างของประโยค ย-ต อุปมาอุปไมย แบบ A	๒๑๒
๙.๗	คำแปลตามโครงสร้างของประโยค ย-ต อุปมาอุปไมย แบบ B	๒๑๓
๙.๘	โครงสร้างประโยค ย-ต ปการัตถะ แบบ A	๒๒๑
๙.๙	คำแปลตามโครงสร้างของประโยค ย-ต ปการัตถะ แบบ A	๒๒๑
๙.๑๐	โครงสร้างประโยค ย-ต ปการัตถะ แบบ B	๒๒๒
๙.๑๑	คำแปลตามโครงสร้างของประโยค ย-ต ปการัตถะ แบบ B	๒๒๒
๙.๑๒	โครงสร้างของประโยค ย-ต ปริจเฉทนัตถะ	๒๒๘
๙.๑๓	คำแปลตามโครงสร้างของประโยค ย-ต ปริจเฉทนัตถะ	๒๒๘
๙.๑๔	โครงสร้างของประโยค ย-ต เหตุ	๒๓๓
๙.๑๕	คำแปลตามโครงสร้างของประโยค ย-ต เหตุ	๒๓๓
๙.๑๖	โครงสร้างของประโยค ยํ กริยาปรามาส	๒๓๘
๙.๑๗	คำแปลตามโครงสร้างของประโยค ยํ กริยาปรามาส	๒๓๘
๑๒.๑	คำแปลอรรถกถาโดยพยัญชนะตามโครงสร้างที่ต้องแปลตั้งอรรถ	๓๕๐
๑๒.๒	คำแปลอรรถกถาโดยอรรถตามโครงสร้างที่ต้องแปลตั้งอรรถ	๓๕๐
๑๒.๓	คำแปลอรรถกถาโดยพยัญชนะตามโครงสร้างที่ไม่ต้องแปลตั้งอรรถ	๓๕๕
๑๒.๔	คำแปลอรรถกถาโดยอรรถตามโครงสร้างที่ไม่ต้องแปลตั้งอรรถ	๓๕๖
๑๓.๑	โครงสร้างกริยากิตก์อยู่ข้างหน้าและกริยาอาขยาตอยู่ข้างหลัง	๓๘๘
๑๓.๒	โครงสร้าง อิติ ตโต และ อิติ ตสฺมา	๓๘๙

บทที่ ๑ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการแปลบาลีเป็นไทย

วัตถุประสงค์

๑. อธิบายความสำคัญของภาษาบาลีได้
๒. บอกโครงสร้างคำพูดในภาษาบาลีได้
๓. บอกสิ่งที่ควรทราบในการแปลภาษาบาลีได้
๔. แปลการกต่าง ๆ ได้
๕. บอกหลักการแปลบาลีเป็นไทยได้
๖. บอกวิธีและขั้นตอนในการแปลบาลีเป็นไทยได้

๑.๑ ความนำ

ในการแปลบาลีเป็นไทย ผู้ศึกษาควรศึกษาความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการแปลบาลีเป็นไทย เพราะเป็นเรื่องสำคัญที่ควรรู้ก่อนการฝึกแปลหรือการเรียนแปลบาลีเป็นไทย ดังนั้น ในบทแรกนี้ จะนำเสนอเนื้อหาสาระสำคัญที่เกี่ยวกับความรู้พื้นฐานดังกล่าว ๗ ประเด็น ได้แก่ ๑) ความสำคัญของภาษาบาลี ๒) โครงสร้างคำพูดในภาษาบาลี ๓) สิ่งที่ควรทราบในการแปลภาษาบาลี ๔) คำแปลของการกต่าง ๆ ๕) หลักการแปลบาลีเป็นไทย ๖) วิธีการแปลบาลีเป็นไทย และ ๗) ขั้นตอนในการแปลบาลีเป็นไทย โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

๑.๒ ความสำคัญของภาษาบาลี

เป็นที่ทราบกันดีว่า ภาษาไทยมีไม่เพียงพอแก่ความต้องการ จำเป็นต้องยืมหรือรับภาษาอื่นซึ่งเป็นภาษาต่างประเทศเข้ามาใช้ ภาษาต่างประเทศส่วนมากที่รับเข้ามาปะปนอยู่ในภาษาไทย ได้แก่ ๑) ภาษาสันสกฤต ๒) ภาษาบาลี ๓) ภาษาเขมร ๔) ภาษาจีน ๕) ภาษาอังกฤษ ๖) ภาษาชวาหรือภาษามาลายู ๗) ภาษาทมิฬ ๘) ภาษาเปอร์เซีย และ ๙) ภาษาโปรตุเกส

จากภาษาต่างๆ ข้างต้น ภาษาบาลีเข้ามาปะปนในภาษาไทยในสมัยพ่อขุนรามคำแหง โดยมากับพระพุทธศาสนาลัทธิลังกาวงศ์ ซึ่งใช้ภาษาบาลีจารึกพระไตรปิฎก และต่อมาไทยรับเอาพระพุทธศาสนามาเป็นศาสนาประจำชาติ การรับพระพุทธศาสนามาเป็นศาสนาประจำชาติและมาปฏิบัตินั้น จำเป็นต้องศึกษาหัวข้อธรรม แนวทางปฏิบัติ และขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ถ้อยคำที่ใช้ในพระพุทธศาสนาเป็นถ้อยคำที่ถ่ายทอดด้วยภาษาสามัญทั่วไปไม่ได้เพราะไม่ลึกซึ้งหรือสื่อความหมายได้ไม่ชัดเจน จึงจำเป็นต้องศึกษาภาษาบาลีและรับคำศัพท์เฉพาะทางพระพุทธศาสนาเข้ามา เช่น เมตตา สงฆ์ อาสาฬหบูชา ธนาคาร รัฐสภา ภัตตาคาร ฯลฯ

ในสมัยโบราณ ภาษาบาลีและสันสกฤตเป็นภาษาเก่าแก่ที่สุดของอินเดีย โดยมีวิวัฒนาการมาจากภาษาของชนชาติผิวขาวเผ่าอารยัน ซึ่งเป็นชาติที่มีอารยธรรมสูง ได้รวบรวมคัมภีร์พระเวทต่างๆ ของพระเจ้าขึ้น ต่อมามีนักปราชญ์ของอินเดียชื่อ **ปาณิน** ได้รวบรวมหลักฐานของภาษาในพระเวทให้เป็นระเบียบ และได้กำหนดเป็นไวยากรณ์ขึ้นครั้งแรก เรียกภาษานี้ว่า **“สันสกฤต”** ตัวอักษรที่ใช้เขียนภาษาสันสกฤตนี้เชื่อกันว่าเป็นอักษร **“เทวนาครี”** ซึ่งเป็นตัวอักษรของชาวอินเดียฝ่ายเหนือสมัยโบราณ

ครั้นต่อมา ภาษาสันสกฤตแพร่หลายไปทั่ว มีการเปลี่ยนแปลงรูปไปเป็นภาษาถิ่นต่าง ๆ ซึ่งเรียกว่า **“ภาษาปรากฤต”** บ้าง และภาษาปรากฤตนี้ยังได้แตกแยกสาขาออกไปอีกมากมาย เช่น **“ภาษามาคธี” “ภาษาอัปภรังศะ”** ฯลฯ

ภาษามาคธี (ภาษามคธ) เป็นภาษาที่ใช้พูดกันอยู่ในแคว้นมคธ และนักปราชญ์ส่วนมากก็เชื่อกันว่าเป็นภาษาที่พระพุทธเจ้าทรงใช้สั่งสอนประชาชน ครั้นต่อมาพระพุทธศาสนาได้มาเจริญแพร่หลายที่ประเทศลังกา ภาษามาคธีได้รับการแก้ไขดัดแปลงรูปแบบไวยากรณ์ให้กะทัดรัดยิ่งขึ้น หรือจัดระเบียบภาษาใหม่ จึงมีชื่อเรียกเสียใหม่ว่า **“ปาลี”** (ภาษาบาลี) แต่ไทยนิยมเรียกว่า **บาลี**[๑] เป็นภาษาจารึกพระไตรปิฎกดังที่เราได้เห็นอยู่ในปัจจุบัน

กล่าวโดยสรุป จากข้อความดังกล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าภาษาบาลีมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อภาษาไทยเป็นอย่างมากทั้งในแง่ของการใช้ภาษา และในแง่ของการศึกษาพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนาที่คนส่วนใหญ่ของประเทศนับถือ ฉะนั้น เมื่อภาษาบาลีมีความสำคัญเช่นนี้ คนไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักเรียน นิสิตนักศึกษา และครูบาอาจารย์ จึงควรสนใจและเรียนรู้

---

[๑] คำว่า **“บาลี”** มาจาก **ปาลฺ** ธาตุ ลง **ณี** ปัจจัย แปลว่า ระเบียบ แถว หรือรักษา ภาษาบาลี อาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “**ตนฺติภาสา**” คือ ภาษาที่เป็นระเบียบแบบแผน เป็นภาษาที่รักษาไว้ซึ่งพระพุทธวจนะ มีวิเคราะห์ว่า **พุทฺธวจนำ ปาเลตีติ ปาลี (ภาสา)** อ. ภาษาใด ย่อมรักษาไว้ซึ่งพระพุทธวจนะ เพราะเหตุนั้น อ. ภาษานั้น ชื่อว่า **ปาลี**

๑.๓ โครงสร้างคำพูดในภาษาบาลี

การเรียนรู้ระเบียบคำพูดในภาษาบาลี ต้องอาศัยโครงสร้างคือส่วนต่าง ๆ แห่งคำพูด ซึ่งมีอยู่ ๑๐ ชนิด ได้แก่ **๑) อักขรวิธี** คือ วิธีการใช้ตัวอักษรพร้อมทั้งฐานกรณ์ เป็นต้น **๒) สนธิ** คือ การต่ออักษรที่อยู่ในคำอื่นให้เชื่อมหรือเนื่องเป็นอันเดียวกัน **๓) นาม** คือ การแจกชื่อ คน สัตว์ ที่ สิ่งของ **๔) สัพพนาม** คือ การแจกศัพท์ที่ใช้แทนนามที่ออกชื่อมาแล้ว **๕) อาขยาต** คือ การแจกกริยาศัพท์พร้อมทั้ง กาล บท วจนะ บุรุษ ฯลฯ **๖) กิตก์** คือ การใช้ปัจจัยเป็นเครื่องหมายให้รู้สาธนะหรือกาล **๗) สมาส** คือ การย่อนามตั้งแต่สองบทขึ้นไปให้เข้าเป็นบทเดียวกัน **๘) ตัทธิต** คือ การใช้ปัจจัยแทนศัพท์ให้น้อยลง แต่มีเนื้อความได้เต็มที่ **๙) อุณาทิ** คือ วิธีใช้ปัจจัยคล้ายกิตก์ แต่มักเป็นปัจเจกปัจจัยโดยมาก และ **๑๐) การก** คือ การแสดงการประสานสัมพันธ์ระหว่างคำพูดชนิดต่าง ๆ ในวจีวิภาค

โครงสร้างคือส่วนต่าง ๆ แห่งคำพูดทั้ง ๑๐ ชนิดดังกล่าวข้างต้นนี้ อาจจัดแบ่งออกเป็นภาคได้ ๔ ภาค ดังนี้

ภาคที่ ๑ อักขรวิธี คือ วิธีการใช้ตัวอักษร มี ๒ ชนิด ได้แก่ ๑) สมัญญาภิธาน เป็นส่วนที่เกี่ยวกับการเขียน การอ่านออกเสียงสระและพยัญชนะพร้อมทั้งฐานกรณ์ (อวัยวะออกเสียง) และ ๒) สนธิ เป็นวิธีการเชื่อมหรือต่อตัวอักษรให้ติดเนื่องกันหรือเข้ากันสนิท

ภาคที่ ๒ วจีวิภาค คือ ส่วนแห่งคำพูด มี ๖ ชนิด ได้แก่ ๑) นาม ๒) อัพยยศัพท์ ๓) อาขยาต ๔) กิตก์ ๕) สมาส และ ๖) ตัทธิต

ภาคที่ ๓ วากยสัมพันธ์ คือ การก และวิธีเรียงคำการกในวจีวิภาคทั้ง ๖ ชนิดเข้าเป็นวลีหรือประโยคต่าง ๆ ให้รู้หน้าที่ของคำนามว่าเป็นการกอะไร ทำหน้าที่อย่างไร

ภาคที่ ๔ ฉันทลักษณ์ คือ วิธีร้อยกรองคำพูดให้เป็นคาถาหรือฉันท์ต่าง ๆ โดยใจความก็คือ วิธีแต่งฉันท์ กาพย์ กลอน โคลง และคาถาต่าง ๆ ในภาษาบาลี

กล่าวโดยสรุป โครงสร้างคำพูดในภาษาบาลี อาจจัดแบ่งออกเป็นภาค ได้ ๔ ภาค ได้แก่ ๑) อักขรวิธี คือ วิธีการใช้ตัวอักษร ๒) วจีวิภาค คือ ส่วนแห่งคำพูด ๓) วากยสัมพันธ์ คือ การก และวิธีเรียงคำการกในวจีวิภาค และ ๔) ฉันทลักษณ์ คือ วิธีร้อยกรองคำพูดให้เป็นคาถาหรือฉันท์ต่าง ๆ

๑.๔ สิ่งที่ควรทราบในการแปลภาษาบาลี

ในการแปลภาษาบาลี ผู้แปลควรทำความเข้าใจกับสิ่งต่อไปนี้ก่อน ดังนี้

๑.๔.๑ ศัพท์ คือ นิบาต อุปสรรค รวมทั้งนามและกริยาที่ยังไม่ได้ประกอบวิภัตติ เช่น ปน สเจ ปุริส กุล ฯลฯ

๑.๔.๒ บท คือ นามศัพท์ กริยาอาขยาต และกริยากิตก์ทั้งหมดที่ประกอบวิภัตติแล้ว เช่น ปุริโส กุลํ อาจริโย ฯลฯ

๑.๔.๓ พากยางค์ คือ บทหลายบทรวมกัน แต่ใจความยังไม่สมบูรณ์ เช่น พุทฺธสฺส สาวโก (อ. พระสาวก ของพระพุทธเจ้า), ธมฺเม ปสาโท (อ. ความเลื่อมใสในธรรม) ฯลฯ

๑.๔.๔ พากย์ หรือ ประโยค คือ ข้อความที่มีใจความสมบูรณ์โดยมีตัวประธานและกริยาคุมพากย์ (ยกเว้นประโยคลิงคัตถะ) เช่น มาตา อตฺตโน ปุตฺตํ อนุสาสติ. (อ. มารดา ย่อมพร่ำสอน ซึ่งบุตรของตน) ฯลฯ

๑.๔.๕ การก (แปลว่า ผู้ทำ) คือ คำนามที่**เปลี่ยนท้ายคำ**เป็น**เอกวจนะ**และ**พหุวจนะ ในรูปการกต่าง ๆ** โดยเรียกตามชื่อของวิภัตตินั้น ๆ ดังแสดงในตารางที่ ๑.๑

ตารางที่ ๑.๑ ชื่อการกต่าง ๆ ตามวิภัตติ

ที่	ชื่อวิภัตติ	ชื่อการก
๑	ปฐมาวิภัตติ	กัตตุการก
๒	ทุติยาวิภัตติ	กัมมการก
๓	ตติยาวิภัตติ	กรณการก
๔	จตุตถีวิภัตติ	สัมปทานการก
๕	ปัญจมีวิภัตติ	อปาทานการก
๖	ฉัฏฐีวิภัตติ	สัมพันธการก
๗	สัตตมีวิภัตติ	อธิกรณการก
๘	อาลปนวิภัตติ	อาลปนการก

จากตารางที่ ๑.๑ การกทั้ง ๗ การก ดังกล่าวมานี้ บอกให้ผู้แปลรู้ว่า นามคำนั้นทำหน้าที่อย่างไร และแปลเป็นภาษาไทยว่าอย่างไร

กล่าวโดยสรุป สิ่งที่ควรทราบในการแปลภาษาบาลี ได้แก่ ศัพท์ บท พากยางค์ พากย์ (ประโยค) และ การก

๑.๕ คำแปลของการกต่าง ๆ

คำแปลของการกต่างๆ ดังต่อไปนี้ มีความสำคัญมาก และถือเป็นหลักเบื้องต้นในการแปลภาษาบาลีเป็นภาษาไทย เพราะถ้าเราจำชื่อการกผิด ก็จะทำให้เราแปลผิดไปด้วย ยิ่งกว่านั้น ถือว่าแปลผิดหลักไวยากรณ์เลยทีเดียว ฉะนั้น ผู้ศึกษาที่เริ่มต้นเรียนแปล ก็ต้องจำคำแปลของการกนั้น ๆ ให้แม่นยำ ดูคำแปลในตารางที่ ๑.๒

ตารางที่ ๑.๒ ชื่อวิภัตติ การก วจนะ และคำแปล

ที่	ชื่อวิภัตติ	การก	เอกวจนะ	คำแปล
๑	ปฐมาวิภัตติ	กัตตุการก	”	อ. ... (อันว่า...)
๒	ทุติยาวิภัตติ	กัมมการก	”	ซึ่ง/สู่/ยัง/สิ้น/กะ/เฉพาะ/ตลอด...
๓	ตติยาวิภัตติ	กรณการก	”	ด้วย/โดย/อัน/ตาม/เพราะ/มี/ด้วยทั้ง...
๔	จตุตถีวิภัตติ	สัมปทานการก	”	แก่/เพื่อ/ต่อ...
๕	ปัญจมีวิภัตติ	อปาทานการก	”	แต่/จาก/กว่า/เหตุ...
๖	ฉัฏฐีวิภัตติ	สัมพันธการก	”	แห่ง/ของ/เมื่อ...
๗	สัตตมีวิภัตติ	อธิกรณการก	”	ใน/ใกล้/ที่/ครั้นเมื่อ/ในเพราะ/เหนือ/บน/ณ...
๘	อาลปนวิภัตติ	อาลปนการก	”	แน่ะ/ดูก่อน/ข้าแต่...

จากตารางที่ ๑.๒ ในกรณีแปลโดยพยัญชนะถ้าเป็น **พหุวจนะ** ให้เติมคำว่า **“ทั้งหลาย” หรือใช้อักษรย่อว่า ท. (ทั้งหลาย)** ต่อท้ายคำนามนั้น ๆ ทุกการก ยกเว้นคำสรรพนามพหุวจนะที่ใช้เพื่อแสดงความเคารพ และหมายถึงคนคนเดียว

คำแปลของการกต่าง ๆ ดังกล่าวมานี้ ภาษาบาลีเรียกว่า “**อายตนิบาต**” เป็นคำชนิดหนึ่งสำหรับ**เชื่อมคำนามกับคำนาม** และ**คำนามกับคำกริยา** ให้มีเนื้อความเกี่ยวโยงถึงกัน ฟังได้ความถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ ใช้สำหรับเชื่อมข้อความคล้าย**คำบุพบท**ในภาษาไทย เช่น สาวก **ของ** พระพุทธเจ้า ฯลฯ

คำว่า **“ของ”** เป็นคำบุพบทในภาษาไทย ซึ่งภาษาบาลี**ไม่มีคำบุพบท**ที่แยกรูปออกมาต่างหาก แต่เป็นคำ**อายตนิบาต**ที่แฝงอยู่กับคำนามที่เปลี่ยนท้ายคำเป็นวจนะในรูปการกแล้ว เช่น พุทฺธสฺส สาวโก (สาวก **ของ** พระพุทธเจ้า) มีคำอายตนิบาตว่า **ของ** ซึ่งแฝงอยู่ที่คำนามคือ พุทฺธสฺส ฯลฯ

กล่าวโดยสรุป คำแปลของการกต่าง ๆ ในภาษาบาลีเรียกว่า “**อายตนิบาต**” เป็นคำชนิดหนึ่งสำหรับเชื่อมคำนามกับคำนาม และคำนามกับคำกริยา ให้มีเนื้อความเกี่ยวโยงถึงกัน ฟังได้ความถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ ใช้สำหรับเชื่อมข้อความคล้ายคำบุพบทในภาษาไทย เช่น สาวก **ของ** พระพุทธเจ้า (**ของ** = คำแปลของการก) ฯลฯ